

LBRIS | We know
books
GUY GAVRIEL KAY

TIGANA

Traducere din limba engleză
de Nicoleta Vuțescu

PALADIN

Când sosi toamna, anotimpul vinului, printre chiparoși, măslini și viile încărcate de struguri ale domeniului său se răspândi vestea că Sandre, duce de Astibar, cândva conducătorul orașului acela și al provinciei sale, își trăsesese ultima suflare pe care bătrânețea și anii exilului i-o amărâseră, apoi murise.

Niciun slujitor al Triadei nu fusese alături de el pentru săvârșirea ritualurilor. Nici preoții în robe albe ai zeiței Eanna, nici cei ai sumbrei Morian a Portalurilor, nici prete-sele zeului Adaon.

Niciun locuitor al orașului Astibar nu fu surprins să afle aceste detalii venite odată cu vestea morții ducelui. Toți știau că bărbatul își petrecuse cei optsprezece ani de exil turbând împotriva Triadei și a preoțimii sale. Chiar și când deținuse puterea, Sandre d' Astibar nu-și tănuise niciodată absența devoțiunii religioase.

În ajunul Festivalului Podgoriilor, orașul gema de oameni veniți din distrada din jur și chiar de mai departe. În tavernele înțesate și în khaverii, adevărurile și minciunile despre duce treceau de la un client la altul de parcă ar fi fost lână și mirodenii; cei care se ocupau cu acest negoț nu-l văzuseră niciodată la față și ar fi pălit de teroare justificată dacă ar fi fost convocați la curtea ducelui de Astibar.

Toată viața sa, ducele Sandre dăduse naștere bârfelor și speculațiilor în toată peninsula pe care oamenii o numeau Palma și același lucru se întâmpla și cu moartea sa. Nici măcar faptul că Alberico de Barbador năvălise cu o armată din imperiul de peste mare și-l exilase pe Sandre în distrada timp de optsprezece ani nu schimbasese asta. Atunci când puterea dispărea, stăruie amintirea ei.

Poate din cauza asta, și cu siguranță pentru că mereu avusesse tendința de a fi prudent și circumspect în toate privințele, Alberico, care ținea patru dintre cele nouă provincii într-un pumn de fier și rivaliza cu Brandin de Ygrath pentru a noua provincie, respectă cu mare grijă protocolul situației.

Înainte de amiază, în ziua morții ducelui, un mesager de la Alberico ieși călare pe poarta estică a orașului. Un mesager care purta steagul albastru-argintiu de doliu și care ducea, cu siguranță, cuvinte de condoleanță alese cu grijă pentru copiii și nepoții lui Sandre, adunați acum cu toții pe domeniul lor întins, la vreo zece kilometri în afara zidurilor.

În „Paelion“, khaveria unde se adunau în acel anotimp cei mai spirituali dintre cei spirituali, se comentă cu cinism că Tiranul ar fi trebuit să trimită o companie de mercenari barbadieni de-ai săi – nu doar un simplu mesager –, dacă familia Sandre nu ar fi fost mai mult decât o adunătură de incapabili. Toți cei din sală râseră aprobator, aruncând totuși o privire în jur în căutarea urechilor indiscrete; chiar înainte să se risipească amuzamentul, un muzicant ambulant – erau cu zecile în Astibar în săptămâna aceea – se oferă să-și parieze tot câștigul din următoarele trei zile că până la sfârșitul Festivalului vor sosi condoleanțe în versuri din insula Chiara.

— Ocazia e prea bună, explică nou-venitul, mângâind o cană aburindă de khav, alcoolizată cu unul dintre zecile de lichioruri aliniat pe rafturile din spatele tejghelei „Paelionului“. Brandin nu va rezista tentației de a-i aminti lui Alberico, și nouă celorlalți, că, deși ei doi și-au împărțit peninsula, balanța în privința artei și învățaturii înclină destul de mult spre vest, către Chiara. Să fiți siguri, și pariați dacă vreți, că grăsanul Doarde ne va recompensa cu versuri în rime stângace, iar Camena cu acrostihuri caraghioase pe care să le descifrăm, cu numele Sandre ortografiat în șase feluri diferite și de la dreapta la stânga, înainte ca muzica să se oprească în Astibar, peste trei zile.

Se auziră râsete, deși tot cu măsură, chiar și acum în ajunul Festivalului, când o lungă tradiție pe care Alberico de Barbadior o respectase circumspect permitea o libertate mai

mare decât în orice altă perioadă a anului. Câțiva pricepuți la cifre calculară rapid timpul necesar navigării, ținând cont de riscurile vremii, importante în acest anotimp, la nord de provincia Senzio și în jos prin Arhipelag; muzicantul își înregistrează rămășagul pe tabla de ardezie ce acoperea un perete al „Paelionului” tocmai în acest scop, într-un oraș cu gustul jocurilor de noroc.

La scurt timp după aceea, toate rămășagurile și trăncănelile răutăcioase se opriră. Un bărbat purtând o bonetă cu pană curbată deschise brusc ușile khaveriei și ceru cu glas tare atenția tuturor; când o primi, anunță că mesagerul Tiranului tocmai fusese văzut întorcându-se prin aceeași poartă de est pe care o folosise pentru a părăsi recent orașul. De data asta mesagerul călărea cu o viteză mult mai mare și la nici cinci kilometri în spate îl urma sicriul ducelui Sandre d’Astibar, care, conform ultimei lui dorințe, avea să fie depus cu fast, timp de o noapte și o zi, în orașul pe care-l condusesese cândva.

În „Paelion”, reacția fu imediată și previzibilă: clienții începură să strige puternic pentru a se face auziți în vacarmul pe care îl provocau ei înșiși. Zgomotul, politica și plăcerile anticipate ale Festivalului creară cadrul perfect pentru o după-amiază însetată. Consumul spori atât de mult, încât, entuziasmat, proprietarul „Paelionului” începu să toarne în mod nechibzuit alcool în cănile pline cu khav, comandate din belșug. Mult mai imperturbabilă din fire, soția lui continuă să distribuie rații scurte, cu o generoasă lipsă de favoritism.

— Vor fi trimiși înapoi! exclamă tânărul poet Adreano, izbindu-și violent cana și împrôșcând cu khav fierbinte masa de stejar întunecat la culoare al celui mai mare separeu din „Paelion”. Alberico n-o va permite niciodată!

Prietenii săi și cohorta de curioși ce se strângeau mereu în jurul acestei mese mormăiră aprobator.

Adreano aruncă o privire către muzicantul ambulant care pariase atât de îndrăzneț pe intențiile lui Brandin de Ygrath și a poezilor săi de la Curtea din Chiara. Părând destul de amuzat, cu sprâncenele arcuite ironic, individul se lăsă pe

spate confortabil în scaunul pe care și-l trăsesese cu tupeu în separeu cu câteva minute mai înainte. Adreano se simțea ofensat de bărbatul acesta, însă nu știa dacă sentimentul era provocat de afirmația dezinvoltă despre superioritatea culturală a chiarenilor sau de bagatelizarea nerușinată a marelui Camena di Chiara, pe care Adreano îl imita cu fervoare de o jumătate de an: atât prin stilul versurilor sale, cât și prin purtarea unei mantii cu trei straturi și zi, și noapte.

Adreano era destul de inteligent pentru a fi conștient de contradicția conținută de dublul motiv de iritare, dar, în același timp, era tânăr și băuse o cantitate mai mult decât necesară de khav alcoolizată cu coniac senzian pentru ca înțelegerea aceea să rămână în subconștient.

Gândurile lui conștiente rămăseseră focalizate pe bădăranul acesta arogant, care venise în mod evident în oraș cu intenția de a-și petrece următoarele trei zile zdrăngănind la vreun instrument rustic, în schimbul unui pumn de astini pe care să-i risipească la Festival. Cum de îndrăznise un astfel de individ să intre în cea mai faimoasă khaverie din Palma de Est și să-și trântască șezutul de țărănoi pe un scaun la cea mai râvnită masă din local? Adreano păstra încă amintiri dureroase căci, chiar și după ce-i apăruseră primele versuri tipărite, îi luase o lună întregă – avansând cu pași prudenți, înfiorându-se în sinea lui la eșecurile pe care le preconiza – să se apropie și să fie admis în cercul de elită atât de bine-cunoscut, care avea dreptul să se instaleze în acest separeu.

Se surprinse chiar sperând că muzicantul va îndrăzni să-i contrazică părerea: avea deja pregătit un cuplet despre acest gunoi ambulat care-și îngăduia să formuleze opinii despre cei superiori lui în prezența lor.

De parcă-i citise gândurile, tipul se tolăni și mai confortabil în scaun, își mângâie cu un deget lung tâmpla încărunțită prematur și declară, adresându-se direct lui Adreano:

– Asta pare să fie după-amiaza mea pentru rămășaguri. Mizez tot ce voi câștiga la prinsoarea dinainte pe faptul că Alberico e prea precaut ca să strice atmosfera Festivalului din

cauza asta. În Astibar sunt deja prea mulți oameni și spiritele sunt prea încinse în ciuda băuturilor slab alcoolizate pe care le servesc aici, chiar și celor de-ai casei, care ar trebui să știe mai bine.

Zâmbi, pentru a mai îndulci puțin înțepătura ultimelor cuvinte, și continuă:

— Tiranul are tot interesul să fie binevoitor. Să-și înmormânteze cu ceremonie vechiul dușman, odată pentru totdeauna, aducând mulțumiri oricăror zei pe care împăratul lui de peste mare le poruncește barbadienilor să-i divinizeze acum. Mulțumiri și ofrande, fiindcă sunt sigur că jugăniții pe care i-a lăsat în urma sa Sandre vor renunța la căutarea demodată a unei libertăți pe care o reprezenta Sandre, înainte ca Astibar să fie castrată.

Până la sfârșitul discursului nu mai zâmbi deloc și nici nu-și dezlipi ochii cenușii, afundați în orbite, de ochii lui Adreano.

Acum, pentru întâia dată, fuseseră rostite cuvinte cu adevărat periculoase. Spuse încet, dar auzite de toți cei din local, transformară brusc colțul lor din „Paelion” într-un spațiu de o tăcere stranie în mijlocul larmei neîntrerupte din tot restul sălii. Cupletul ironic pe care Adreano îl compusese rapid îi păru acum ușuratic și nepotrivit. Rămase mut, în timp ce inima îi bătea ciudat de rapid. Cu efort își menținu privirea în cea a muzicantului.

— Facem prinsoare, prietene? adăugă acesta și pe chip îi reveni zâmbetul șiret.

Încercând să tragă de timp pentru a calcula iute pe câți astini ar putea pune mâna încolțindu-și câțiva prieteni, Adreano răspunse:

— Ai vrea să ne lămurești de ce un fermier din distrada se arată atât de nepăsător cu banii pe care nu i-a câștigat încă și cu opiniile lui despre asemenea chestiuni?

Zâmbetul celuilalt se lărgi, scoțând la iveală dinți albi și egali.

— Dar eu nu sunt fermier, protestă amabil, și nici nu sunt din distrada voastră. Sunt păstor din munții din sudul

Tregeei și-ți voi spune ceva. Ochii cenușii se rotiră amuzați peste toți cei din separeu. O turmă de oi te va învăța mai multe despre oameni decât ar vrea unii să creadă, iar caprele... ei bine, caprele sunt mai eficiente decât preoții lui Morian să facă din tine un filosof, mai ales pe munte și pe ploi, dacă te fac să alergi după ele când se apropie tunetele și noaptea.

În tot separeul se auziră râsete vesele, provocate și de o eliberare de tensiune. Adreano încercă fără succes să-și mențină expresia severă de dezaprobare.

— Facem rămășag? mai întrebă o dată păstorul, în aceeași manieră prietenoasă și relaxată.

Adreano scăpă de obligația de a răspunde, iar câțiva dintre prietenii lui scăpară cu punga neatinsă, căci pictorul Nerone sosi chiar atunci, și mai precipitat decât purtătorul de vești cu bonetă cu pană.

— Alberico și-a dat acceptul! strigă el, acoperind larma din „Paelion“. Tocmai a decretat că exilul lui Sandre s-a sfârșit odată cu moartea lui. Ducele va fi depus mâine-dimineată, în vechiul palat al Sandrenilor și va avea parte de o înmormântare cu onoruri, cu toate cele nouă ritualuri! Cu singura condiție... Făcu apoi o pauză dramatică. Cu singura condiție ca preoților Triadei să le fie îngăduit să ia parte la ceremonie.

Toate implicațiile astea erau pur și simplu prea mari pentru ca Adreano să mai aibă timp să mediteze la propria-i umilire – poezilor tineri și năvalnici li se întâmpla asta destul de des, poate odată la două ore. Iar acestea erau cu adevărat evenimente incredibile! Dintr-un motiv necunoscut, privirea i se întoarse spre păstor. Expresia acestuia era îngăduitoare și interesată, dar cu siguranță nu triumfătoare.

— Ei bine, spuse bărbatul cu o înclinare tristă a capului, presupun că dreptatea-mi răsplătește sărăcia – povestea vieții mele, mă tem.

Adreano izbucni în râs. Îl lovi pe spate pe corpolentul Nerone, rămas fără suflare, și se dădu într-o parte pentru a-i face loc la masă, lângă el.

— Eanna să ne binecuvânteze pe amândoi, îi spuse. Tocmai ți-ai economisit mai mulți astini decât ai. Te-aș fi convins să facem un rămășag pe care l-aș fi pierdut odată cu veștile tale.

În loc de răspuns, Nerone lua cana de khav pe jumătate plină a lui Adreano și o bău dintr-o înghițitură. Se uită în jur plin de speranță, dar ceilalți din separeu își păzeau băuturile, cunoscând prea bine obiceiurile pictorului. Cu un chicot, păstorul brunet din Tregea își oferii propria cană. Învățat să nu pună niciodată la îndoială generozitatea, Nerone o sorbi până la capăt. Mormăi totuși un „mulțumesc” când scurse cana de khav.

Adreano observase schimbul, însă mintea îi alerga pe căi neobișnuite lui către o concluzie neașteptată.

— Tocmai ai reafirmat, spuse brusc adresându-se lui Nerone, dar vorbind pentru toți cei din separeu, cât de viclean este vrăjitorul barbadian care ne guvernează. Printr-un singur decret, Alberico a reușit acum să-și strângă legăturile cu preoții Triadei. A pus o condiție perfectă pentru a îndeplini ultima dorință a ducelui. Urmașii lui Sandre vor trebui să cadă de acord – deși ei *nu* s-ar fi opus vreodată la ceva – și nici măcar nu încerc să ghicesc câți astini îi va costa să-i îmblânzească pe preoți și pe preotese suficient cât să-i aducă în palatul Sandreni mâine-diminează. Alberico va fi cunoscut de-acum ca fiind cel care l-a readus pe renegatul duce de Astibar în grașiile Triadei la moartea sa.

Se uită de jur împrejurul mesei, surescitat de forța propriului său argument.

— Pe sângele lui Adaon, asta-mi amintește de intrigile din zilele de odinioară, atunci când totul era făcut cu aceeași subtilitate! Rotițe ce se învârt în interiorul altor rotițe și care determină soarta întregii peninsule.

— Atunci, spuse tregeanul cu o expresie gravă, asta ar putea fi cea mai isteată intuiție auzită în toată ziua asta atât de gălăgioasă. Dar spune-mi, continuă el în timp ce Adreano se îmbujora de plăcere, dacă ceea ce a făcut Alberico nu

ți-a amintit cumva, și ție, și alora sunt convins, deși nu atât de iute, de mersul lucrurilor în zilele dinainte de a sosi aici ca să cucerească și dinainte ca Brandin să pună stăpânire pe Chiara și pe provinciile de vest, atunci nu-i posibil – și vocea îi deveni joasă, astfel că doar Adreano îl putu auzi în vacarmul din încăpere – ca el să fi fost învins până la urmă în jocul ăsta? Înving de un om mort?

În jurul lor bărbații se ridicau și-și plăteau nota într-o grabă zgomotoasă, nerăbdători să ajungă afară, acolo unde evenimente importante păreau că se desfășoară cu repezițiune. Toți se îndreptau spre poarta de est pentru a-i vedea pe Sandreni cum își aduc acasă stăpânul mort după optsprezece ani. Cu un sfert de ceas mai devreme, Adreano ar fi fost împreună cu ceilalți, măturând drumul cu mantia lui în trei straturi, alergând să ajungă la poartă la timp pentru un loc bun din care să vadă totul. Nu și acum. Minteia îi sălta pentru a urmări vocea tregeanului pe această cale nouă și înțelegerea fulgeră în el ca flacăra tremurătoare a unei lumânări în întuneric.

– Îți dai seama ce vreau să zic, nu-i așa? îl întrebă sec noul lui interlocutor.

Doar ei rămăseseră în separeu. Nerone zăbovise cât să golească pe fugă orice picătură de khav rămasă după plecarea în grabă a băutorilor, apoi îi urmase afară în soarele și în briza toamnei.

– Cred că da, spuse Adreano, cugetând. Sandre câștigă, pierzând.

– Pierzând o bătălie de care oricum nu i-a păsat cu adevărat niciodată, preciză celălalt, cu o sclipire în ochii cenușii. Mă îndoiesc că i-a păsat vreodată de preoți. Nu erau dușmanii lui. Oricât de subtil ar fi Alberico, adevărul este că a câștigat provincia asta, Tregea, Ferraut și Certando datorită armatei sale și vrăjitoriei, și tot cu ele ține sub control Palma de Est. Sandre d' Astibar a condus orașul ăsta și provincia sa timp de douăzeci și cinci de ani, supraviețuind la rebeliuni și încercări de asasinat, din câte am auzit. A făcut asta doar cu o mână

de trupe loiale, cu familia lui și cu o viclenie legendară de pe atunci. Ce-ai spune dacă ți-aș sugera că aseară a refuzat să-i lase pe preoți și pe preotese în camera în care trăgea să moară, doar pentru a-l convinge pe Alberico să vadă astăzi gestul acela ca fiind singurul demn de el?

Adreano nu știa ce să spună. Știa doar că simțea o însuflețire, un entuziasm, din care nu-și dădea seama dacă simțea nevoia să țină în mână o sabie sau un condei să scrie cuvintele ce începeau să i se rostogolească în minte.

— Ce crezi că se va întâmpla? întrebă el cu un respect care i-ar fi uimit peste măsură pe prietenii lui.

— Nu sunt sigur, spuse celălalt cu sinceritate. Dar am bănuiala tot mai mare că Festivalul Podgoriilor de anul ăsta riscă să marcheze începutul unor evenimente la care nimeni dintre noi nu s-ar fi așteptat.

Se uită pentru o clipă de parcă voia să spună mai mult de atât, dar se abținu. În schimb, se ridică și zornăi niște mone-de, punându-le pe masă pentru a-și plăti khavul.

— Trebuie să plec. Am repetiții; am venit cu o trupă cu care n-am cântat niciodată. Epidemia de anul trecut a provocat un prăpăd printre muzicanții ambulanti – așa mi-am căpătat grațierea de la capre. Zâmbi, apoi aruncă o privire spre tabla de ardezie de pe perete. Spune-le prietenilor tăi că voi fi aici înainte de apus peste trei zile, ca să rezolvăm chestiunea condoleanțelor poetice venite din Chiara. Rămas-bun.

— Rămas-bun, răspunse reflex Adreano și privi cum celălalt ieșea din sala aproape goală.

Proprietarul și soția lui strângeau căni și pahare și ștergeau mesele și băncile. Adreano făcu semn pentru o ultimă băutură. O clipă mai târziu, sorbindu-și khavul – fără alcool de data asta, pentru a-și limpezi mintea –, își dădu seama că uitase să-l întrebe pe muzicant cum se numea.